

Șerban DRAGOMIRESCU

MARI CĂRTURARI BRAȘOVENI ÎN DOMENIUL GEOȘTIINȚELOR

Ediția a VII-a a manifestărilor anuale, devenite tradiționale în spațiul generos al Muzeului „Casa Mureșenilor” din Brașov, a fost dedicată, în anul 2012, la împlinirea a 140 de ani de la nașterea sa, profesorului **Gheorghe Munteanu-Murgoci**, membru corespondent al Academiei Române, eminent geolog, pedolog și geograf, deschizător de drumuri în știința românească.

Evocarea sa la Brașov a avut drept temei locul de naștere al mamei sale, Iustina, în localitatea Dârste, casă părintească ce se păstrează și astăzi pe Calea București. În ceea ce privește locul de naștere al tatălui, unele surse indică localitatea Tărlungeni, din preajma Brașovului, altele, comuna subcarpatică buzoiană Bisoca. Nașterea lui Gheorghe Munteanu-Murgoci s-a consemnat în Brăila, la 20 iulie 1872, pe când părinții săi se aflau cu oile lor în transhumanță, în bălțile dunărene. O primă evocare în cadrul manifestării a fost dedicată localității Dârste, vatră de veche cultură românească.

Gheorghe Munteanu-Murgoci, remarcat de tânăr pe parcursul liceal și universitar, a fost sprijinit să plece la studii în străinătate, la reputele școli din Viena și München, unde a venit în contact cu personalități de seamă din toate cele trei discipline – geologie, pedologie și geografie – pe care le-a cultivat, deopotrivă, cu pasiune. La München, în anul 1900, a obținut cu distincție și doctoratul, cu o teză în petrografie.

Drumul strălucit de afirmare a lui Gh. Munteanu-Murgoci a fost evocat, în cadrul simpozionului, de specialiști din toate cele trei discipline. În fiecare din ele Murgoci a formulat idei inovatoare, recunoscute pe plan național și internațional. A avut meritul de a se asocia cu minți luminate, unii fiindu-i chiar îndrumători, care au văzut în el scilipirile unei gândiri excepționale.

În **geologie** a conlucrat cu Ludovic Mrazec, fostul său profesor, fondatorul Institutului Geologic al României (1906) și sub imboldul căruia a formulat, în premieră, cu convingere, ipoteza prezenței pânzelor de șariaj în Carpații Românești, în care formațiuni mai tinere apar, prin cutare, încălecate de cele mai vechi. Carpații au devenit, în tectonica europeană, prin Pânza Getică, un exemplu clasic, îmbogățit și aprofundat prin studiile generațiilor următoare. Cercetările sale în depozitele terțiare din Oltenia l-au pus pe urmele unor zăcăminte de petrol și gaze, ce nu s-au epuizat încă. A abordat cu succes și alte domenii ale geologiei, precum petrografia și hidrogeologia. Este socotit astfel și un precursor al geologiei economice. Pune, împreună cu alți iluștri geologi din această parte a Europei, bazele Asociației pentru avansarea științelor geologice în spațiul carpato-balcanic, ce ființează și astăzi.

Merite cel puțin tot atât de însemnate a dobândit și în domeniul **pedologiei** (al agrogeologiei, după denumirea din acel timp), ce l-a preocupat stăruitor în ultimul deceniu al prea scurtei sale vieți. El a asimilat rezultatele școlii naturaliste ruse, dar și ale celei americane. Varietatea de soluri din România i-a oferit câmpul de aplicație a clasificării solurilor și cartografierii acestora la scara întregii Europe. Spiritul său pătrunzător de observație și remarcabila sa capacitate de sinteză, puterea sa excepțională de muncă și de organizare a ei l-au propulsat repede în forurile de conducere europene de specialitate. Astfel, este un înflăcărat organizator al primei conferințe internaționale de agrogeologie, la Budapesta (1909), susținător al înființării unui periodic internațional de profil, iar la cea de-a treia conferință de agrogeologie, de la Stockholm (1922), este ales președintele Comisiei de cartografiere a solurilor, al cărui raport, prezentat următorului congres, de la Roma (1924), este primit cu aclamații. Ca o încununare a întregii sale activități, este ales la acest congres director al Hărții pedologice a Europei, căci România era a doua țară din Europa care prezentase o hartă generală de soluri la nivel național, la primul congres internațional din 1909. La moartea sa prematură, la 5 martie 1925, la nici 53 de ani, colaborarea internațională în domeniul pedologiei, inițiată de Murgoci, era bine trasată.

Și domeniul **geografiei** l-a pasionat în bună măsură pe Gh. Munteanu-Murgoci. Faptul derivă din pasiunea sa neostoită de a călători, de a studia cu atenție terenul – de la căldările glaciare din Munții Parâng, cercetate împreună cu geograful francez Emm. de Martonne, la debutul studiilor acestuia în România (1898), până la studiile sale statistice și economice privind teritoriul Basarabiei, ce au servit Conferinței de Pace de la Versailles (1919), care erau complementare contribuțiilor – text și hartă – ale geografului francez, expert al delegației franceze. Toate acestea au izvorât la Murgoci din acel patriotism militant, manifestat de el în crearea unui curent filoromân în cercurile politice și intelectuale ale Franței, țară ce sprijinise crearea României moderne în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Din același avânt patriotic s-a produs, sub influența sa autoritate, afirmarea mișcării cercetașilor și în România, la numai 5 ani de la lansarea ei de către lordul britanic Baden Powell. Această mișcare a primit botezul focului, în țara noastră, în timpul Primului Război Mondial, când și-a dovedit utilitatea. Multe din contribuțiile geografice ale lui Gh. Munteanu-Murgoci, în fapt geomorfologice, constituiau preambulul studiilor sale geologice.

Din aceeași vână patriotică s-a născut, alături de prof. I. Popa-Burcă, încă din 1902, manualul școlar pentru clasa a IV-a gimnazială, *România și țările locuite de români*. Volumul a fost distins cu un premiu al Academiei Române și a apărut în continuare, revăzut și adăugit, în ediții succesive, până în 1935. Murgoci era preocupat în acei ani de început de secol și de debut al mișcării geografice în România și de întocmirea unei lucrări ample de prezentare geografică a țării. În acest sens, se înscrie și textul său programatic intitulat *Considerații asupra unei viitoare geografii a țării*, apărut în 1903. Proiectul s-a realizat după mai bine de un secol prin apariția tratatului *Geografia României*, în cinci volume, sub egida Institutului de Geografie al Academiei Române.

Expunerile științifice și-au aflat încheierea în itinerarul fotografic prin viața și opera lui Gh. Munteanu-Murgoci, oferit de un strănepot al savantului, dl Constantin Murgoci, președintele Asociației cultural-științifice „Gheorghe Munteanu-Murgoci” din Ploiești, care a adunat cu stăruință și pasiune documente inedite despre familia Murgoci.

Locuința din București, str. Teмиșana nr. 7A

Familia

*Gheorghe Munteanu-Murgoci, membru corespondent al Academiei Române,
eminent geolog, pedolog și geograf*